

تاثیر عصاره "مریم گلی خاردار" بر افسردگی و اضطراب

یافته‌های یک مطالعه بر روی موش‌های آزمایشگاهی نشان داد که تزریق گیاه مریم گلی خاردار می‌تواند اثرات ضد افسردگی و ضد اضطرابی در موش‌ها داشته باشد، البته برای استفاده از نتایج این مطالعه در انسان نیاز به مطالعات بیشتری است.

یافته‌های یک مطالعه بر روی موش‌های آزمایشگاهی نشان داد که تزریق گیاه مریم گلی خاردار می‌تواند اثرات ضد افسردگی و ضد اضطرابی در موش‌ها داشته باشد، البته برای استفاده از نتایج این مطالعه در انسان نیاز به مطالعات بیشتری است.

به گزارش ایسنا، افسردگی و اضطراب به عنوان اختلالاتی مزمن، شایع و ناتوان کننده، از جمله بیماری‌های مهم در نظام سلامت جهانی هستند و بررسی‌ها نشان داده که درصد شیوع این اختلالات در کشورهای در حال توسعه، به مراتب بیشتر از کشورهای توسعه یافته است.

با وجود این که انواع متنوعی از داروها برای درمان اضطراب و افسردگی در دسترس هستند، اما به دلایلی مثل عوارض جانبی و ترس از وابستگی به داروهای شیمیایی، همچنان بهبودی کامل اتفاق نمی‌افتد. به همین دلیل پژوهشگران به دنبال داروهای کارآمدتر برای درمان این اختلالات هستند و در این بین توجه ویژه‌ای به داروهای گیاهی صورت گرفته است.

یکی از گیاهانی که در طب سنتی به اثرات درمانی آن اشاره شده، گیاه مریم گلی است و تاثیرات آرام بخش، خواب آور، اثرات ضد اضطراب و ضد افسردگی، ضد تشنج و ... برخی از گونه‌های این گیاه تایید شده است.

با توجه به این که مطالعه‌ای در خصوص اثرات ضد افسردگی و ضد اضطرابی گیاه مریم گلی خاردار انجام نشده؛ پژوهشگران دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی گیلان، در یک مطالعه تاثیر این عصاره این گیاه را بر موش‌های آزمایشگاهی بررسی کردند. همچنین اثرات آن با داروهای ضد اضطراب و ضد افسردگی مقایسه شد.

پژوهشگران پس از جمع‌آوری گیاه مریم گلی خاردار، از آن‌ها عصاره‌گیری کردند و عصاره‌هایی با غلظت‌های ۱۲.۵، ۲۵، ۵۰ و ۱۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم برای تزریق به حیوانات آماده شد. همچنین برای مقایسه تاثیر عصاره گیاهی با داروهای متداول، داروهای فلوکستین و ایمپرامین به عنوان داروهای افسردگی و دیازپام به عنوان داروی اضطراب آماده شد.

برای بررسی اثرات ضد افسردگی در موش‌ها از آزمون «شنای اجباری» و «آویزان کردن موش از دم» و برای بررسی رفتارهای ضد اضطرابی از آزمون «زمینه باز» و آزمون «ماز مرتفع بعلاوه‌ای شکل» استفاده شد.

آزمون شنای اجباری؛ یکی از پرکاربردترین مدل‌های رفتاری در جوندگان برای بررسی اثرات ضد افسردگی داروها و ترکیبات جدید است. در این روش؛ موش در یک سیلندر شفاف به قطر ۱۵ سانتی‌متر که تا ارتفاع ۳۵ سانتی‌متر از آب با دمای ۲۲ تا ۲۵ درجه سانتی‌گراد، پر شده است قرار می‌گیرد. به صورتی که پای موش به کف استوانه برخورد نکند. در این روش مدت زمان بی‌حرکتی و عدم شنای حیوان در طول شش دقیقه اندازه‌گیری می‌شود.

در آزمون معلق ماندن از دم؛ حیوان را از ارتفاع ۳۳ سانتی‌متری به صورت معلق آویزان کرده و پژوهشگران زمان بی‌حرکتی حیوان در طول شش دقیقه محاسبه می‌کنند.

برای انجام آزمون زمینه باز، پژوهشگران از یک جعبه چوبی برای بررسی فعالیت‌های کاوشگرانه حیوان استفاده می‌کنند. موش به مدت پنج دقیقه در مرکز جعبه قرار می‌گیرد و مدت زمان حضور در ناحیه مرکزی دستگاه نیز تعداد بلند شدن موش روی دو پای عقبی که نشانه‌ای از رفتار جستجوگرانه جوندگان است، اندازه‌گیری می‌شود.

برای بررسی فعالیت و رفتارهای مرتبط با اضطراب موش‌ها، از آزمون ماز مرتفع بعلاوه‌ای شکل استفاده می‌شود. این دستگاه دارای دو راهروی با انتهای باز و دو راهرو با انتهای بسته است و این راهروها مقابل یکدیگر قرار دارند. ارتفاع این دستگاه ۴۰ سانتی‌متری از سطح زمین است. موش‌ها به مدت پنج دقیقه در مرکز دستگاه قرار می‌گیرند و در این مدت، رفتارهای موش شامل تعداد ورود به بازوهای باز و بسته و مدت زمان سپری شده در بازوهای باز و بسته محاسبه می‌شود.

پژوهشگران پس از تزریق عصاره گیاهی به حیوانات و انجام آزمایش‌های مورد نظر، داده‌های به دست آمده را با استفاده از روش

های آماری مورد بررسی قرار دادند.

بررسی های انجام شده حاکی از آن است که دو داروی فلوکستین و ایمی پرامین که به عنوان داروهای متداول افسردگی هستند، مدت زمان بی حرکتی موش ها را در دو آزمون شنای اجباری و معلق ماندن از دم، کاهش می دهند. در این مطالعه مشخص شده که عصاره های ۲۵، ۵۰ و ۱۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم گیاه مریم گلی خاردار نیز مدت زمان بی حرکتی موش ها را این دو آزمایش کاهش می دهد.

در این مطالعه عنوان شد که عصاره ۱۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم گیاه مریم گلی خاردار، فعالیت اکتشافی و جستجوگرانه موش ها را در آزمون زمینه باز کم می کند. البته تاثیر این عصاره گیاهی در مقایسه با داروی ضد اضطرابی دیازوام کم تر بود. همچنین دوز ۱۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم این عصاره سبب افزایش مدت زمان حضور موش ها در ناحیه مرکزی دستگاه ماز به علاوه ای شکل مرتفع شد و این نشان دهنده اثرات شبه ضد اضطرابی گیاه است.

در این مطالعه برای اولین بار اثرات شبه ضد افسردگی و شبه ضد اضطرابی عصاره متانولی گیاه مریم گلی خاردار اثبات شد؛ ولی با این حال برای استفاده بالینی از این گیاه نیاز به پژوهش های بیشتری است.

به گفته پژوهشگران این مطالعه؛ برای جداسازی ترکیبات فعال و مکانیسم عملکرد دقیق ضد اضطراب و ضد افسردگی این گیاه، پژوهش های بیشتری باید انجام شود.

در انجام این تحقیق زهرا کوزه گر، فاطمه یوسف بیک، بهرام سلطانی تهرانی و آزاده متولیان؛ پژوهشگران دانشگاه علوم پزشکی گیلان مشارکت داشتند.

یافته های این مطالعه خرداد ماه سال جاری به صورت مقاله علمی با عنوان «بررسی اثرات شبه ضدافسردگی و شبه ضداضطرابی عصاره متانولی گیاه مریم گلی خاردار (*Salvia spinosa*) در موش سوری» در فصل نامه کومش، منتشر شده است.